

Prof. Dr. Josef Opatrný
Středisko iberoamerických studií
FF UK

Posudek vedoucího diplomové práce

Eva Rosenkrancová, *Poslední vojenská diktatura v Argentině v letech 1976-1983*, str. 86 rkp.

Diplomantka zvolila za předmět svojí práce důležitý fenomén nejnovějších dějin Argentiny, který je zároveň stejně důležitým fenoménem většiny latinskoamerických zemích sedmdesátých a počátku osmdesátých let. Vojenský režim, který v roce 1978 skoncoval vládou Isabely Perónové, patřil k nejkrvavějším pokusům řešit existující kritickou situaci země silou a jeho neúspěch a pád se stal impulsem výrazných změn v celém regionu. Nebylo to sice poprvé, kdy se armáda v Buenos Aires zmocnila vlády, její vládnutí na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let však mělo pro zemi nejhorší důsledky. Vojáci se chopili moci v době masivní činnosti levicových i pravicových teroristických organizací, které bojovaly se státem i mezi sebou a ohrožovaly majetek a životy nezúčastněné veřejnosti. S argumentem nutnosti skoncovat s touto praxí svrhla armáda Isabelu Perónovou a s programem rekonstrukce argentinské společnosti zahájila experiment, na jehož konci byl dodnes nezjištěný počet mrtvých a zmizelých a rozvrácená ekonomika.

Diplomantka si počíná logicky, když se snaží prezentovat diktaturu z let 1976-1983 právě v širším kontextu argentinských dějin druhé poloviny dvacátého století. Věnuje první kapitoly svého textu vojenským zásahům do politického života od třicátých let dvacátého století a odvolává se přitom na tradice argentinského caudillismu od Rosasovy diktatury. Přitom konstatuje, že role armády v argentinské společnosti postupně rostla a její představitelé se prezentovali stále výrazněji jako garanti stability země a jejího růstu. Detailně pak sleduje aktivity vojenských vlád po roce 1976 především v politické oblasti, kde absence demokratických principů zneklidňovala nejen část argentinské společnosti ale i společnost mezinárodní. Vojenský režim se také proto dostával do stále větších vnitřních potíží, když jeho zásahy do ekonomiky vedly k rychlému zhoršování hospodářských a sociálních ukazatelů, ale také do mezinárodní izolace.

Východiskem z krize se mělo stát dosažení suverenity nad Falklandským souostrovím, jemuž proto věnovala Rosenkrancová velkou pozornost. Příslušnou kapitolu zahájila stručným popisem historie sporu o ostrovy, v němž vychází z argentinského stanoviska, aby poté shrnula průběh bojů. Konstatuje zde špatnou připravenost akce a potom sleduje její ohlas u argentinské veřejnosti. Tady vychází z různých pramenů, přičemž se opírá z velké části o obsáhlou reprodukci dokumentů, jak se objevily v díle Juana Bautisty Yofreho. Autorčina ambice analyzovat dopady dobrodružné akce režimu na přímé účastníky vojenských střetů končí pak u racionálního konstatování složitosti problému, jehož důkladné zkoumání by vyžadovalo podstatně více času a širší pramennou základnu.

V poslední části práce se Rosenkrancová věnuje reakci argentinských politických elit a veřejnosti na vojenský režim, zejména výsledky jeho represivní politiky, kde ve shodě s realitou konstatuje polarizaci společnosti ve vidění režimu a jeho obětí a upozorňuje na problematický postup hledačů viníků bez ohledu na potřebnou dokumentaci. Sama ovšem

v této části práce podléhá pokušení přistupovat k osobním svědectvím bez potřebné míry kritičnosti.

Přestože velmi oceňuji autorčinu snahu užívat jazyk odpovídající nárokům na diplomovou práci, jsem nucen konstatovat, že si v případě užití některých tvarů nejsem jist, zda diplomantka hledala neotřelé výrazy nebo si nebyla vědoma běžného úzu. Jen jako příklad uvádím užití slova „urodila“ na str. 16 ve spojení s myšlenkou. Ustáleným spojením je zde „myšlenka se zrodila“. Hned na následující straně pak píše o zásahu armádou, místo zásahu armády a poněkud neústrojně řadí k jeho obětem „civilisty, odboráře a policejní agenty“.

Práce je dobrým přehledem velmi komplikované problematiky, jíž se diplomantka snažila zasadit do širšího kontextu. V částech věnovaných výkladu historických souvislostí však vzhledem k omezenému prostoru resignovala na analýzu a podala jen stručný výčet vybraných fakt, který musí historické skutečnosti nutně zkreslovat. V Rosenkrancové přístupu je pak patrná také jistá citová angažovanost. V pochopitelném kritickém chápání aktivit vojenského režimu v oblasti likvidace protivníků si pouze řečnický klade otázku, zda způsob hledání „historické pravdy“ částí soudců junty nepostihuje nevinné či dokonce oběti režimu. Diplomantka své závěry formulovala s potřebnou mírou střízlivosti a předložila práci, jíž doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit jako velmi dobrou.

V Preze, dne 27. ledna 2014

prof. Dr. Josef Opatrný